

Հ. Ս. Խ. Հ.

ԱԶԽԱՏԱՆՔԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏ
Սոցիալական Ապահովագրության Վարչություն

ՀԱՃՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ
1923 Թ. ԳՈՐԾՈՒՆԵՑՈՒԹՅԱՆ



368.4

Հ-11 Ն

ՅԵՐԵՎԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՍՈՑ. ԱՊ. ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ
1924

370
2064-ՆԱ

368.4

Հ-11

ՎՃ



Հ. Ս. Խ. Հ.

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏ

Սոցիալական Ապահովագրության Վարչություն

ՀԱՃՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ

1923 թ. ԳՈՐԾՈՒՆԵՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ



ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՍՈՑ. ԱՊ. ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ.

1924

15324

09 SEP 2013

44.095

343

11.11.12

ՄԵՐ ԳՈՐԾՈՒՆԵՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Հայաստանում սոցիալական ապահովագրութեան մարմիններն ստեղծելու և ամրապնդելու մեկ և կես տարվա աշխատանքից հետո անհրաժեշտութիւն հանդիսացավ հետադարձ հայացք ձգելու մեր անցյալ, 1923 թ. գործունեութեան վրա և հրատարակելու ներկա հաշվետուութիւնը:

Ներկա հրատարակութեան նպատակը սոցիալական ապահովագրութեան գաղափարների տարածումն և բանվորական մասնանկում, ինչպէս և մեր անցյալ գործունեութեան և ներկա գրութեան համառոտ լուսաբանութիւնն է: Յե՛վ այդ նպատակն իրագործողները պետք է լինեն ապահովագրական և արհեստակցական գործիչները:

Սոցիալական ապահովագրութեան սկիզբը Հայաստանում համարվում է 1922 թ. հոկտեմբեր ամիսը, բայց փաստորին առաջին ապահովագրական գանձարկը, Յերեանինը, սկսել և գործել 1923 թ. հունվարին:

Ապահովագրութեան գործը վարող առաջին ապարադ հանդիսացել է «Ապահովագրական խորհուրդը», վորը կազմակերպված էր միջվարչական հիմունքներով: Խորհրդի գործունեութեան առաջին որերին իսկ պարզվեց, վոր այդ մարմինն իր կառուցվածքով ի վիճակի չէ լինելու իրագործելու իր առաջադրած նպատակները: Յե՛վ յեռամեյա գործունեութիւններից հետո Խորհուրդը լուծվեց և նրա ֆունկցիաներն անցան Աշխատանքի կոմիսարիատին, վորին առընթեր հիմնվեց Սոցիալական Ապահովագրութեան քրաժինը: Հետագայում, յերբ Սոց. Ապ. քաժինն ամրապնդվեց և ֆունկցիաներն ընդլայնվեցին, քաժինը վերակազմվեց և դարձավ Սոցիալական Ապահովագրութեան Վարչութիւնը:

Վարչութեան առաջ զրկած էյին կազմակերպչական լայն խնդիրներ, վորոնք յերբեմն անլուծելի էյին թվում տիրող պայմաններում: Ապահովագրութեան գործը հիմք էր դրվում մի յերկրում, ուր չկային ապահովագրական գործիչներ և համապատասխան գրականութիւն, ուր բանվորական գանգվածներին միանգամայն անձանթ էյին սոցիալական ապահովագրութեան գաղափարները:

Անհրաժեշտ է մատնանշել այն, վոր յերբ Ռուսաստանում Սոցիալական Ապահովագրութեան գործը գտնվում էր Սոց. Ապահովագրութեան մարմինների ձեռքին, այստեղ, ծայրագագաւորում, զգացվում էր, վոր ամէլի նպատակահարմար և ուղիղ կլինի ապահովագրութեան գործը կենտրոնացնել Աշխատանքի մարմիններում: Յե՛վ այդտեղ հենց սկզբից ընդգրկած այդ ճիշտ տեսակետով պետք է բացատրել ապահովագրական գործի արագ զարգացումն ու ամրապնդումը: Առաջին կիսամյակում հիմնվեց յոթ ապահովագրական գանձարկ, իսկ յերկրորդ կիսամյակում ևս յերեք բաշխիչ կայաններ: Հետզհետե խտացնելով ապահովագրական

մարմինների ցանցը, Սոց. Ապ. Վարչութիւնը միաժամանակ հույս էր տանում սոցիալական ապահովագրութեան գաղափարների ժողովրդականացման մասին, այդ նպատակով ուղարկելով իր հրահանգիչներին գավառները, ուր գանձարկների նախապահներին հրահանգվում էր պարբերական հաւերամատչելի գնկուցումներ կարգաւ բանվորական մասնանկին: Նույն նպատակով հրատարակվեց չորս ապահովագրական գրքույկ և տասն և հինգ պրակատ, վորոնք լայնորեն տարածվեցին բոլոր գավառներում:

Մեր գործունեութեան առաջին շրջանում, թե՛ կազմակերպչական և թե՛ կուլտուր—կրթական աշխատանքներում արհեստակցական մարմինների գաղափարական դեկավորութիւնն անգագլի յեր, սակայն հաշվետու տարվա վերջում ապահովագրական և արհեստակցական մարմինների սերտ և որդանական կապը դառնում է փաստ: Այդ հանգամանքը հաստատուն յերաշխիքներ և ընձեռում Սոց. Ապ. Վարչութեանը հետագայում՝ 1924 թ. իր առաջադրած նպատակները լիովին իրագործելու:

Հաշվառու տարվա ընթացքում ապահովագրական մարմինների թույլ կողմերից մեկը յեղել և ապահովագրական մուծանքների թույլ և անհաջող գանձումը: Տարվա սկզբին հիմնարկութիւնների և ձեռնարկութիւնների պարտքը հասնում էր 40—45%—ի և միայն տարվա վերջին այդ տոկոսը հասավ 20 ի: Հաջորդ տարվա լոզունդներից մեկն էլ պետք է լինի «100»%—յա գանձումն և կորչի ամեն տեսակի մեղմութիւնն ու մարդասիրութիւնն ապահովագրական մուծանքների գանձման գործում:

Յերկրորդ թույլ կողմը բժշկական ոգնութիւնն և յեղել: Տարվա սկզբին քիչ թե՛ շատ կարգավորված բժշկական ոգնութիւններ տարվա չէին սկսում և կապալ: Յե՛վ դրա պատճառն այն էր, վոր բուժական հիմնարկներն այդ ժամանակ պետական մատակարարումից անցնում են տեղական միջոցների: Տեղական մարմինները, լինելով անպատրաստ այդ գործի համար, չկարողացան իսկույն և յեթ կարգավորել այդ հարցը, և այդպիսով ապահովագրվածների բժշկական ոգնութեան գործում առաջ յեկած բեկումը շարունակվեց մինչև տարվա վերջը: 1924 թ. Սոց. Ապ. Վարչութիւնը ծրագրում է հիմնովին փոխել ապահովագրական ոգնութեան հիմնական տեսակի—բժշկական գրական ոգնութեան սիստեմը և դնել այն ամուր հիմքի վրա:

Նոր սիստեմը կայանալու է ներանում, վոր Սոց. Ապ. Վարչութիւնը սլայմանադիր է կնքելու առողջապահական մարմինների հետ, և այդ պայմանադրերի համաձայն առողջապ. մարմինները պետք է բժշկական ոգնութիւն հասցնեն ապահովագրվածներին ընդունված ծրագրով, նորմայով և նախահաշիվով, ըստ վորում ապահովագր. Մարմինները կհատուցանեն բժշկական

ոգնութեան համար կատարված ծախքերի մի մասը (նկատի առնելով պետական և տեղական բյուջեները): Վերոհիշյալ յերեք հիմնական խնդիրներից զատ, հաջորդ տարում ծրագրվում է բարելավել նաև սանատորիա-կուրորտային բժշկության գործը և հանգստյան տները: Այդ հարցը պետք է կարգավորվի այն խմատով, վոր Առողջութեամբ պետք է փոխադարձ համաձայնութեամբ վորոշ թվով տեղեր հատկացնի հանրապետութեան սահմաններում գտնվող սանատորիաներում ապահովագրվածների կարիքների համար: Անհրաժեշտ թվով տեղեր պետք է ստանալ նաև հանրապետութեան սահմաններից դուրս գտնվող բուժավայրերում:

Հանգստյան տների կազմակերպման առաջին տարվա փորձը ցույց տվեց, վոր անհրաժեշտ է հիմնովին փոխել այդ գործի կազմակերպման հիմունքները: Հանգստյան տները պետք է, իրոք, հանդիսանան ապահովագրվածների համար հանգստյան վայր, և այդտեղ վոչ մի գեպքում չթեքի լինեն հիվանդներ: Հանգստի պետք է ուղարկվեն հոգնած բանվորները: Հանգստյան տների կազմակերպումն ըստ ամենայնի պետք է զոհացում տա տեխնիկայի և առողջապահութեան պահանջներին: Լավ սննդի հետ միաժամանակ պետք է ամուր հիմքերի վրա դրվի ֆիզկուլտուրայի գործը:

Մեր առաջադրած մերձավոր խնդիրներն ու ծրագիրը պետք է դառնան բոլոր ապահովագրական մարմինների սեփականություն և անշեղ իրագործվեն կյանքում:

ՍԱՆԱՏՈՐԻԱ ԿՈՒՐՈՐՏԱՅԻՆ ԲՈՒԺԱԿԱՆ ՈԳՆՈՒԹՅՈՒՆ ՅԵՎ ՀԱՆԳՍՏՅԱՆ ՏՆԵՐ

Ապահովագրվածների բժշկական ոգնութեան գործը կարգավորելու և բնկայնելու նպատակով հաշվետու տարվա հնչ սկզբին Սոց. Ապ. Վարչության կողմից միջոցներ ձեռք առնվեցին հանրապետության մեջ գտնվող միակ Դիլիջանի սանատորիայում տեղեր հատկացնելու նաև ապահովագրվածներին: Բնականաբար միայն Դիլիջանի սանատորիան ի վիճակի չէր բավարարելու այն կարիքին, վորը զգացվում էր Հայաստանում: Վարչությունը հարկադրված էր խիստ բնորոշ լինելու կատարելու սանատորական բուժման կարող ապահովագրվածների մեջ և տեղեր եր հատկացնում գլխավորապես թոքախտավոր բանվորներին: Սանատորիա ուղարկվող բանվորների ճանապարհածախսը հոգացել է Սոց. Ապ. Վարչությունը:

Հաշվետու տարում միջոցների սղություն պատճառով վարչությունը հնարավորություն չունեցավ տեղեր ձեռք բերելու Հայաստանի սահմաններից դուրս գտնվող կուրորտներում և հատկապես Հյուսիսային Կովկասի հանգստյան ջրերում, չնայած, վոր դրա կարևոր մեծ էր և հաճախ անհետաձգելի:

Հաջորդ տարվա համար Սոց. Ապ. Վարչությունը միջոցներ է ձեռք առել Կովկասյան և Աբխազիայի կուրորտներում տեղեր ստանալու Հայաստանի ապահովագրվածների համար:

Սանատորիական բժշկությունը զուգընթաց Վարչությունը հենց սկզբից մտահոգ յեղավ հանգստյան տներ բանալու հոգնած ու հանգստի կարիք ունեցող ապահովագրվածների համար: Չնայած այն հանգամանքին, վոր այդ գործը կապված էր մեծ ծախքերի հետ և վարչության սահմանափակ միջոցներից միանգամայն վեր էր, այնուամենայնիվ հաջողվեց հաշվետու տարվա հուլիս ամսին Ծաղկաձորում բանալ մի հանգստյան տուն 30 մահճակալով: Այդտեղ Սոց. Ապ. Վարչությունն ոգնութեան յեկավ Ա. Մ. Հ. Կ. Խ. Կովկասյան Բյուրոն, արամադրելով Սոց. Ապ. Վարչությունը հանգստյան տան կազմակերպման համար անհրաժեշտ ցուցման կետը: Բանվորներն ու ծառայող-

ները հանգստյան տուն են ուղարկվել բացառապես արհեստակցական միությունների միջոցով:

1923 թ. ամառային սեզոնում Ծաղկաձորի հանգստյան տուն և ուղարկվել բնդամներ 37 բանվոր և 12 ծառայող:

Հանգստացողների մթերաբաժինը կազմել է 496 կալորիա այն ժամանակ, յերբ այդպիսին Դիլիջանի սանատորիայում յեղել է 4500 կալորիա:

Հանգստյան տանը սովորական զվարճություններից բացի վարչությունը հանգստացողների համար կազմակերպել է նաև ոգտակար զվարճություններ, ինչպես ընթերցանություն, յերաժշտություն, ճանապարհորդություններ դեպի ժողովրդական պատմական վայրերը և այլն: Առաջիկա սեզոնին վարչությունը ծրագրում է հանգստյան տանը կազմակերպել նաև ֆիզկուլտուրային աշխատանքներ, վորն առողջապահական մեծ շահավետություն է ներկայացնելու հանգստացող բանվորների համար: Ֆիզկուլտուրային աշխատանքները տարվելու յեն այն ուղղությամբ, վոր հանգստացողներն իրենց արհեստի հետ կապված մարմնական շարժումներին հակառակ մարզանքներ կատարեն:

Նկատի ունենալով Սոց. Ապ. Վարչության ֆինանսական դրությունը համեմատական բարելավումը, 1924 թ. սեզոնին ծրագրվում է Ծաղկաձորի հանգստյան տան մահճակալների թիվը ավելացնել տունվազն 30 օրով:

ԿՈՒՆՏՈՒՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՅՈՒԹՅՈՒՆ

Սոց. Ապ. Վարչության կուլտուր-կրթական գործունեությունը ընթացել է յերկու հիմնական ուղղությամբ: Հրատարակչական և հանրամատչելի դասախոսությունների կազմակերպումը: Հաշվետու տարում Վարչությունը կազմակերպել է 19 միութենական ժողովներ, ուր զեկուցումներ են կարգացվել սոցիալական ապահովագրության մասին: Հրատարակված է չորս ապահովագրական գրքույկ և 15 պրակատ: Հայերեն լեզվով հրատարակված են հետևյալ գրքույկները. Բ. Դանսկիյ՝ «Խորհրդային Սոցիալական ապահովագրությունը», Վինոկուրով «Բանվորական ապահովագրական շարժումը», Զ. Տեռեբուրն՝ «Բանվորների ապահովագրությունը, վորպես պատկարգային պայքարի արդյունք», և Բ. Դանսկիյ՝ «Ուժը տրեղ ապահովագրական գանձարկի անդամ»: Աշխատանքի կոմիտեի արդյունքների պաշտոնական որդան «Աշխատանքի տեղեկատու» թերթում Սոց. Ապ. Վարչությունն ունեցել է իր հատուկ բաժինը, ուր հրատարակվել են սոցիալական ապահովագրության վերաբերյալ զեկրիտներ, հրահանգներ և շրջաբերական կարգադրություններ: Ներկայումս, շնորհիվ ապահովագրման մարմինների ֆինանսական միջոցների ուժեղացման, ինչպես և արհմիությունների հետ ստեղծված սերտ կապի, Սոց. Ապ. Վարչությունը հնարավորություն ունի ավելի լայն հիմքերի վրա դնելու իր կուլտուր-կրթական գործը և հանրամատչելի գրականության հրատարակությունը տարածելու սոցիալական ապահովագրության գաղափարները հայ բանվորական շրջաններում:

ՊՐՈՑԵՍԻՆԻՐՈՒՆԵՐՆ ՈՒ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սոցիալական ապահովագրությունը պրոլետարական հեղափոխության գաղափարային ամենախոշոր նվաճումներից մեկն է։ Պրոլետարիատը Ռուսաստանում շատ յերկար տարիներ համառ պայքար է մղել և այժմ ել շարունակում է մղել՝ ամբողջ յերկրագնդի վրա սոցիալական ապահովագրության համար, ապահովագրելու իրեն հիվանդության, գանազան, զժրտիտ զեպքերի և գործազրկության զեպքում։

Սոցիալական ապահովագրության այս մեկ ու կես տարվա փորձը մեր աշխատավորությանը ակներախ կերպով ցույց տվեց, թի վորպիսի խոշոր առավելություններ ունի նա մեր աշխատավորության դասակարգային գիրքերը նոր տնտեսական քաղաքականության պայմաններում ապահովելու տեսակետից։ Իայց միաժամանակ այս փորձը յերևան բերեց այն բացերը, վոր մենք ունենք այդ ասպարիզում։

Ամենից առաջ սոցիալական ապահովագրության գաղափարները մեղ մոտ զեռ չեն արմատացել մասսաների մեջ, այդ աշխատանքները զեռ մասսայական բնույթ չունեն։ Այն ինչ մենք զիտենք, վոր յուրաքանչյուր սոցիալական նվաճում այնքան ամուր է և զբաղան տվյալ գաղափարի համար, վորքան նա ուժեղ հիմքեր ունի մասսաների մեջ և վորքան մասսան իր ամբողջությամբ յծված է այդ աշխատանքներին։ Սոցիալական ապահովագրության ասպարիզում բաղմաթիվ թիբություններ, բաղմաթիվ բացեր հնարավոր չի լինի նկատել և վերացնել, յիթի մասսան ինքը չի լծվի այդ աշխատանքներին։

Այդ տեսակետից մեր պրոֆմիությունները վորպես մասսայական որդաներ մինչև այժմ շատ քիչ բան են արել այդ ասպարիզում։ Հտարակական դատ կադակերպել այս կամ այն շարամիտ ապահովագրվածի վրա, վոր շահագործում է ապահովագրական զբամարկղը կեղծ միջոցներով, հասարակական պատասխանատվության յենթարկել այս կամ այն բժշկին, վոր, չգիտակցելով յուր պատասխանատու և բարձր հեղափոխական միախան, կիտափի բժշկական բարիխիղճ աջակցությունից, կարգի հրովիրել այն տնտեսական որդանին, վոր ժամանակին չի մուծի ապահովագրական տոկոսները և այլն։ Ահա այն խոշոր պատասխանատու աշխատանքը, վոր ընկնում է մեր միությունների վրա սոցիալական ապահովագրության հանդեպ։

Մեր պրոֆմիությունները պետք է զիտակցեն,

վոր սոցիալական ապահովագրությունը պրոֆեսիոնալ շարժման որդանական մասն է կազմում, այն միջոցներից մեկը, վոր հնարավորություն է տալիս կապել յայն մասսաներին միություն հետ։ Սոցիալական ապահովագրության զիմող պրոֆմիություն անդամը, դա մի որյեկտ է, վոր շատ զգայուն է ինչպես զեպի զբական նույնպես և բացասական վերաբերմունքը։ Սոցիալական ապահովագրության ոժանդակությունը զիմող միության անդամի ամբողջ համակրությունը կարելի է շահել, կապել նրան պրոլետարիատի գաղափարգային որդանների հետ մի գիտակից, աշուրը վերաբերմունքով։ Միաժամանակ կարելի յե ամենաչնչին, յերբեմն աննկատելի փորքիկ սխալով, նրա ամբողջ եյությունը լարել բոլոր գոյություն ունեցող կադակերպությունների զեմ։ Այդ տեսակետից սոցիալական ապահովագրության տեղական որդանները պետք է լինեն մասսաների կարիքներին զգատ, նրանց հոգեբանությանը մատիկ կանգնած որդաններ։

Յերբեմն մի չնչին փատաթիղթի համար կարելի յե միության անդամին չըջել տալ հիմնարկները, այն ինչ հնարավոր է լինում առանց այդ փատաթիղթի վերջացնել ամբողջ ձեականությունը։ Այդ տեսակետից շատ մեծ նշանակություն ունի սոցիալական ապահովագրության որդանների ձեռնությունը նրանց մեջ աշխատող ընկերների ընդունակությունները։

Մեր միություններն են, վոր որդանապես շահագրգոված են այդ աշխատանքների մեջ, և նրանք են, վոր կադակերպում են այդ որդանները, տալով այնտեղ իրենց ներկայացուցիչներին։ Մինչև հիմա այդ հանգամանքի վրա մեր միությունները շատ քիչ ուշադրություն են դարձրել, նայելով նրանց վրա ի միջի այլոց։ Պետք է ոգտագործել սոցիալական ապահովագրության վարիչների վերնարությունները, ուղարկելով այնտեղ լավագույն պրոֆաշխատողներին՝ մասսայական հոգեբանությամբ։ Պետք են միջական միջամտությամբ պարզացնել ոոց, ապահովագրության զբատենյակները՝ ամենանվագագույն շափերի հաեցնելով զբատենյակային, ձեականությունները։

Այժմ, յերբ մեր միությունների հերթական խնդիրն է աշխատանքի կենտրոնը տեղափոխել մասսաների մեջ, յերբ նրանք որդանապես շահագրգոված են միության անդամներին անմիջականորեն միության հետ կապելու մեջ, պետք է նրանց աշխատանքի կենտրոնը, ուշադրության ֆոկուսը, բացի աշխատանքի բորոայից, լինեն նաև մեծավ շափով սոցիալական ապահովագրության որդանները։

Հարութիկ

ՀԱՇՎԱՊԱՅԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Գ Ի Ր

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՎԱԾՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ, ԸՍՏ ԱՄԻՍՆԵՐԻ, 1923 Թ.

№ քառ կարգի	ԳԱՆՁԱՐԿՂՆԵՐԻ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ	Ա Մ Ի Ս Ն Ե Ր											
		Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Ոգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր
1	Յերեանի գանձարկի	4.050	4.236	4.196	4.387	4.146	4.090	3.658	4.166	4.147	4.089	4.091	4.163
2	Լենինականի գանձ.	—	—	1.186	1.186	3.507	3.507	2.682	3.503	3.328	3.328	3.373	3.373
3	Եջմիածնի գանձ.	—	—	566	616	621	632	637	632	654	632	662	645
4	Գիլիջանի գանձ.	—	380	408	534	553	570	570	555	612	612	611	613
5	Փամբ.-Լոռու գանձ.	410	410	331	1.531	1.548	1.569	1.533	1.543	1.551	380	1.373	1.373
6	Ն. Բալայեղի գանձ.	—	—	—	401	401	401	638	641	642	631	549	541
Ընդամենը		4.460	5.026	6.687	8.655	10.776	10.769	9718	11.040	10.934	9.672	10.659	10.708

שׁוֹמְרֵי תוֹרָה

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԴԱՐՄԱՆ ԳԼԽԱՎՈՐ

[illegible]

207174	130007	70707	168839	582797	117876	106409	48152	86789	354226	1311770	1144751	487347	816609	3760477	2510627	2306041	922032	1589783	7328503	6314080	5657594	2193955	3355852	17526211	10521622	7474540	3662138	6727274	28388514	15451587	5225422	537243	10180365	36234617	16109990	6932916	6428788	12682448	4245142	29837963	10216505	10150436	20166402	70371306	59668792	262296138	22296138	47438747	15661821	82749144	29143638	34072785	68070174	214040861	139450944	72058132	48467273	1193526052	109502401	384531569	166624119	144185494	290831704	986192886																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
7890	4765	3058	6371	22084	10827	6638	4193	8731	30384	161262	120837	58417	88613	424131	272101	246398	132870	132370	946954	39447	421132	179117	79098	310394	284333	123969	67885	87283	56360	2000395	301879	303763	642462	3248499	1104372	465249	455964	933780	2959365	4855113	1090305	820821	1901901	8671140	368065	148032	152322	318093	981512	7023828	2435143	3079973	6188143	18727087	7160060	4101500	2248713	5217540	19027815	24691610	9836612	7776020	16328372	58635614																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
10897	6757	10897	30627	100261	62676	37277	81343	281557	193986	120351	73635	157159	545141	275821	172384	106613	124640	779458	273754	149888	109717	226341	759700	214792	92620	91266	18984	209562	697259	537217	233174	1474769	1911309	3314056	11803154	870524	241524	3260426	558955	12161835	40053125	35027275	16510558	13695721	29704641	94848195	51265777	19285094	21857162	44641753	137052786	77028453	41953522	28391113	63227570	210600658	203187836	99833334	78960023	168430383	550411576																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
134293	266216	212643	98944	157279	735082	405670	1038181	1072815	380019	827954	3318969	3272930	3081013	1207795	5032109	9593847	2572282	4035255	2099442	4152004	15859053	4243087	211744	1593485	3416567	11400353	9144396	4509356	3642813	7558985	24855750	15650081	6411153	5830054	12161835	40053125	35027275	16510558	13695721	29704641	94848195	51265777	19285094	21857162	44641753	137052786	77028453	41953522	28391113	63227570	210600658	203187836	99833334	78960023	168430383	550411576																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
199284	125242	74019	162168	560713	96152	93019	34816	69228	293215	649738	638821	243584	442569	1974112	1038181	1072815	380019	827954	3318969	3272930	3081013	1207795	5032109	9593847	2572282	4035255	2099442	4152004	15859053	4243087	211744	1593485	3416567	11400353	9144396	4509356	3642813	7558985	24855750	15650081	6411153	5830054	12161835	40053125	35027275	16510558	13695721	29704641	94848195	51265777	19285094	21857162	44641753	137052786	77028453	41953522	28391113	63227570	210600658	203187836	99833334	78960023	168430383	550411576																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ	հիմարտ

*) Այս ֆոնդը նշանակված է բացառապես աշխատանքի հաշմանդամներին և մեռածների կա-
նանայտ կորածների ընտանիքներին կենսաթոշակ տալու համար: Կենսաթոշակների քանակ-
ն ու տալու կարգը մատնանշված է հրահանգներում:

«Գ» ՓՈՆԴԻՅ ՏՐՎԱԾ ՆՊԱՍՏՆԵՐԸ (հազարներով)*

№ ըստ կարգի	ԳԱՆՁԱՐԿՂՆԵՐԻ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ	Հունիս	Փետր.	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հուն.	Հուլ.	Ոգոս	Սեպ.	Հոկ	Նոյեմ.	Դեկ.	Ընդ. 1933թ.
		Տրված և Աստուղ- կամ.	Տրված և Աստուղ- կամ.	Տրված և Աստուղ- կամ.	Տրված և Աստուղ- կամ.	Տրված և Աստուղ- կամ.	Տրված և Աստուղ- կամ.	Տրված և Աստուղ- կամ.	Տրված և Աստուղ- կամ.	Տրված և Աստուղ- կամ.	Տրված և Աստուղ- կամ.	Տրված և Աստուղ- կամ.	Տրված և Աստուղ- կամ.	Տրված և Աստուղ- կամ.
1	Յերեանի գանձարկղ		186988	8000	224500	1151086	1796380	1909820	1367073	1890096	5472996	6955940	2526900	23489779
2	Լենինականի գանձ.							46365	23500	36670	9260321	30000	26767852	36164708
3	Նջմիսի գանձարկղ				640			438000	54000	116670	76000	3965000	556508	5206818
4	Դիլիջանի գանձարկղ				9730	207247		15470		45000			9928830	10206277
5	Փամբակ-Լոռու գանձ.				43700		100000	405585	195500	1135267		6252035	75600	8207687
6	Ն.-Բայազետի գանձ.					19218						209726	2516250	4632744
	Ընդամենը		186988	8000	278570	1377531	1896380	2815240	1640073	3223703	14808317	19300271	42371940	87908913

*) Այս ֆոնդը նշանակված է բժշկական ոգնություն համար, վորը տրված էր Առողջույնի Այդ գումարը ծառայում էր տպահովագրվածների բժշկական ոգնություն բարելավման համար:

Այս ֆոնդով մեծ մնացորդ է մնացել այն պատճառով, վոր հուլիս ամսից մի քանի բժշկական հիմ-
նարկներ տրված են յեղել տեղական մարմիններին, հետևապես այս ֆոնդի բաժանումը պետք է կատար-
վեր Առողջույնատի և Գավառների միջև: Գավառների միջև բաժանելու խնդիրը քննվել է Հայաս-
տանի Ժողովուրդհում զեկտեմբեր ամսին, իսկ բաժանումը սկսվել է 1924 թ. հունվարին, այդ պատճառով էլ
այդ գումարը մնում է հաշվետվության մեջ:

№ չմ. ըստ կարգի	Գանձարկղների անունները	Ա Մ Ի Ս Ն Ե Ր												
		Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Ոգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	Ընդամենը
1	Յերևանի գանձարկղ	—	18	331	1548	1395	2057	2322	2727	2452	2075	2003	2095	19023
2	Լենինականի գանձ.				102	486	539	813	445	1172	894	1388	1315	7154
3	Եջմիածնի գանձ.							91	140	258	88	151	234	962
4	Դիլիջանի գանձ.			—	17	27	82	137	57	185	336	201	790	1832
5	Փամբակ-Լոռու գանձ.			25	75	205	300	358	332	397	113	30	31	1866
6	Ն.-Բալայի գանձ.					255	60		98	116	199	60	52	850
	Ընդամենը		18	356	1742	2378	3038	3721	3790	4580	3705	3833	4517	31687

1923 թ. ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՋԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԾԱԽՔԵՐ (Ֆ. զր. հազարներով) *

№ ըստ կարգի	Գանձարկղների անունները	Ա Մ Ի Ս Ն Ե Ր												Ամբողջ տարած
		Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	
1	Յերևանի գանձարկղ	—	149500	161655	292650	671520	1220615	945535	1708560	6385483	6651894	13413370	30615350	62226432
2	Լենինականի գանձ.			89790	242660	404985	556208	512249	712420	1268175	1116350	4838475	22512258	32065370
3	Եջմիածնի գանձ.		2333	1263	103835	124755	305595	350670	455599	1380138	1028563	1471450	5763850	10988151
4	Դիլիջանի գանձ.		64014	36444	73360	113021	177492	537145	306975	1708034	1968845	2001617	22487439	29474386
5	Փամբակ-Լոռու գանձ.	687	8550	69521	274077	452406	347224	863205	934615	2406657	586660	7055151	13888250	26887003
6	Ն.-Բալայի գանձ.				3900	255452	199950	53525	277100	1654002	812853	2041915	5860600	26887003
	Ընդամենը	687	224397	358673	990482	2032139	2807384	3262229	4385269	14812489	12165165	30821978	1004927847	172798839

*) Շանդ. տես լիքես 16

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ԱՀՐԱՏԱՆՔԻ ՀԱՀՄ

№ համար	ԳԱՆՁԱՐԿՆԵՐԻ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ	ՀՈՒՆՎԱՐ	ՓԵՏՐՎԱՐ	Մ Ա Ր Տ	ԱՊՐԻԼ	ՄԱՅԻՍ
		Վերանայելի թվում ըստ կատեգ.	Վերանայելի թվում ըստ կատեգ.	Վերանայելի թվում ըստ կատեգ.	Վերանայելի թվում ըստ կատեգ.	Վերանայելի թվում ըստ կատեգ.
		1-ին 2-րդ 3-րդ Ուժեղացված կենտրոնացված Վերանայելի	1-ին 2-րդ 3-րդ Ուժեղացված կենտրոնացված Վերանայելի	1-ին 2-րդ 3-րդ Ուժեղացված կենտրոնացված Վերանայելի	1-ին 2-րդ 3-րդ Ուժեղացված կենտրոնացված Վերանայելի	1-ին 2-րդ 3-րդ Ուժեղացված կենտրոնացված Վերանայելի
1	Յերեվանի գանձարկղ		1 3 3	7 2 7 9	15 21 19 21	57 10 15 17
2	Լենինականի գանձ.					
3	Եջմիածնի գանձ.					
4	Դիլիջանի գանձարկղ					
5	Փամբակ-Լոռու գանձ.				1	1 1
6	Նոր-Բալազանի գանձ.					
7	Ընդամենը		1 3 3	1 2 7 9	15 21 20 21	58 10 16 17

ZՈՒՆԻՍ	ZՈՒՂԻՍ	ՈՐԴԱՏԱՍ	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	ZՈԿՏԵՄԲԵՐ	ՆՈՅԵՄԲԵՐ	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
վերնայի վում լուս կատեգ.	վերնայի վում լուս կատեգ.	վերնայի վում լուս կատեգ.	վերնայի վում լուս կատեգ.	վերնայի վում լուս կատեգ.	վերնայի վում լուս կատեգ.	վերնայի վում լուս կատեգ.
1-ին 2-րդ 3-րդ Ուժեղացրած կենսաբանական Ընդամենը	1-ին 2-րդ 3-րդ Ուժեղացրած կենսաբանական Ընդամենը	1-ին 2-րդ 3-րդ Ուժեղացրած կենսաբանական Ընդամենը	1-ին 2-րդ 3-րդ Ուժեղացրած կենսաբանական Ընդամենը	1-ին 2-րդ 3-րդ Ուժեղացրած կենսաբանական Ընդամենը	1-ին 2-րդ 3-րդ Ուժեղացրած կենսաբանական Ընդամենը	1-ին 2-րդ 3-րդ Ուժեղացրած կենսաբանական Ընդամենը
13						
17						
19						
49						
1	1					
	1					
3	1					
4	3					
16	1					
19	1					
22	1					
57	3					
24	1					
28	1					
21	1					
68	3					
30	2					
28	2					
21	1					
79	5					
69	4					
69	9					
38	3					
176	16					
48	1					
44	8					
23	2					
115	11					

Սոցիալական Ապահովագրության հանրապետական ֆոնդերի շրջանառությունը 1923 թ.

ՖՈՆԴԵՐ	1922 թ. մնացորդ		1923 թ. շրջանառութ.		1923 թ. մնացորդը	
	Դեբետ	Կրեդիտ	Դեբետ	Կրեդիտ	Դեբետ	Կրեդիտ
Ա.			384551569	549633428		165081859
Բ.			166624119	68583388	98040731	
Գ.			144185494	240572103		96386609
Դ.			290831704	87908013	202923691	
Ընդամենը			986192886	946696932	300964422	261468468

1923 թ. բոլոր ֆոնդերի մնացորդը հազարներով հավասար է 39.495.264

«Ա» ՓՈՆԴԻ ԾԱԽՍԵՐԸ

(Տես յերես 9)

Այս ֆոնդը նշանակված է բացառապես նպաստատու համար. 1) ժամանակավոր անաշխատունակության դեպքում, այսինքն հիվանդացած բանվորի կամ ծառայողի փաստական. ոռճիկը նրա հիվանդությունը շրջանում, 2) մայրության դեպքում, այսինքն նպաստ՝ նորածին յերեխային և նրան կերակրելու համար 9 ամսվա ընթացքում, և 3) լրացուցիչ նպաստ, այսինքն ծառայողի կամ բանվորի փաստական ոռճիկի հատուցումն այն ժամանակի համար, յերբ նա վրտնվում և կտրանտինում և չաշխատած որերի համար՝ իր ընտանիքի հիվանդ անդամին խնամելու դեպքում (այս հանգամանքը թույլատրելի չէ, յերբ ընտանիքում հիվանդին հսկող մարդ չկա):

ԿԱԶՄԱԿԵՐՂԱԿԱՆ ՖԵՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԾԱԽՎԵՐԻ ՓՈՆԴԻ

(Տես յերես 13)

Այս ֆոնդը գոյանում է բոլոր ֆոնդերից 10⁰ դանձումից և նշանակված է բացառապես սոցիալական ապահովագրության տնտեսական, կազմակերպչական և կուլտուր-կրթական ծախսերի համար: Իսկ հարկված դեպքում այս ֆոնդը գործադրվում էր նաև մյուս ֆոնդերի ուժեղացման համար: Այս ֆոնդի 10⁰ ուղարկվում էր Անդրկովկասյան կրկնաապահովագրության ֆոնդին:

ՄՈՒՏՔԻ ՅԵՎ ՅԵԼՔԻ ՏՈԿՈՍԱՅԻՆ ՀԱՐԱՆԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մուտքի ըստ Ֆոնդերի	Ծախքերն ըստ ֆոնդերի (ըստ տեսակների)	Ծախքերի տեսակ- ները ընդհանուր մուտքի նկատմամբ	տոկոսների տատանումը
Ա	Ժամանակավոր անաշխատունակ	73,6	
	Յերեխայի խնամքի համար	27,3	
	Յերեխային կերակրելու համար	53,3	
	Թաղման համար	4,7	
100 ⁰ / ₀		158,9	- 58,9
Բ	Աշխատանքի հաշմանդամներին	31,4	
	Մեղադրյալների ընտանիքներին	8,7	
	Մթերքով	2,2	
100 ⁰ / ₀		45,3	+ 54,7
Գ	Գործազրկությունից նպաստ	172,	
	Գործազրկութ. նպաստ մթերքով	13,1	
100 ⁰ / ₀		185,1	- 85,1
Դ	Տրված և Առժողովմին	33,2	
	«Դ» ֆոնդի այլ ծախքեր		
100 ⁰ / ₀		33,2	+ 66,8
Ե	Կազմակերպչական-տնտեսական ծախքեր	59,3	
100 ⁰ / ₀		59,3	+ 36,3
Մուտք ընդամենը 100 ⁰ / ₀	Ընդհանուր ծախսը	94,9 ⁰ / ₀	մնացորդը + 5,1 ⁰ / ₀

Ի նկատի ունենալով այն հանդամանքը, զոր
ստեղծագործությունները զորավորվել են նախ
ստեղծագործական խորհրդային դրամաներից, ապա Ան-
թուրքական դրամաներից, իսկ կաշուն վա-
րձակելու և միջանկյալները կատարվել են վաճառքի և

չեղանկով, ուստի բացարձակ ճշտությամբ ապա հոր-
մանությունից պարզ պատկերն անհնարին և Այս պատ-
ճառով ել տոկոսային աղյուսակը ապիս և զրամա-
կան շրջանառությունից աղյուսակի ճիշտ պատկերը:



ԱՊՍՆՈՎԱԳՐՎԱԾ ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐԻ ԹՎԻ ՀԱՍՏԵՄԱՏԱԿԱՆ ԱՃՈՒՄԸ ԱՇԽԱՏԱՆ

№ և ըստ կարգի	ԴԱՆՁԱՐԿՂՆԵՐԻ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ	ՀՈՒՆՎԱՐ			ՓԵՏՐՎԱՐ			ՄԱՐՏ			ԱՊՐԻԼ			ՄԱՅԻՍ								
		Գործադուրի, բնդ. թիվը	Ապահովագրված, բնդ. թվից ըստ կատեգորիաների		Գործադուրի, բնդ. թիվը	Ապահովագրված, բնդ. թվից ըստ կատեգորիաների		Գործադուրի, բնդ. թիվը	Ապահովագրված, բնդ. թվից ըստ կատեգորիաների		Գործադուրի, բնդ. թիվը	Ապահովագրված, բնդ. թվից ըստ կատեգորիաների		Գործադուրի, բնդ. թիվը	Ապահովագրված, բնդ. թվից ըստ կատեգորիաների							
			Բարձր	Միջին		Ստորին	Բարձր		Միջին	Ստորին		Բարձր	Միջին		Ստորին	Բարձր	Միջին	Ստորին	Բարձր	Միջին	Ստորին	
1.	Յերեփանի դանձարկղ	690	1				1124	4	49		1798	29	100		2159	50	192		2551	130	312	3
2.	Լենին սկանի դանձ.	69					72				1198				1406				1512			
3.	Եջմիածնի դանձ.															1	3				5	
4.	Դիլիջանի դանձ.																					
5.	Փամբակ-Կոռու դանձ.	204					305				292				338	1					7	
6.	Ն. Բալայակտի դանձ.	56					79			111					84	2	12		1	1	24	4
Հեղամենը		1.019	1				1.580	4	49		3399	29	100		3.987	53	208		4.063	131	348	7

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Ք Ի Ր

1923 թ. ԾՆՎԱԾՆԵՐԻ ՅԵՎ ՄԵՌԱԾՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ծ Ն Վ Ա Ց Ն Ե Ր													
ԳԱՆՁԱՐԿՂՆԵՐԻ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ	Հունվ.	Փետր.	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Ոգոստ.	Սեպտ.	Հոկտ.	Նոյեմբ.	Դեկտ.	ԸՆԴԱՄԵՆԸ
ՅԵՐԵՎԱՆԻ	26	24	96	74	43	72	67	68	51	56	39	51	667
ԼԵՆԻՆԱԿԱՆԻ	—	—	—	25	27	74	122	66	98	66	46	33	557
ԵԶՄԻԱԾՆԻ	—	—	—	25	2	5	5	3	21	16	12	8	97
ԴԻԼԻԶԱՆԻ	—	—	—	—	2	11	7	12	9	16	16	24	97
ԼՈՌԻ-ՓՍՍԲԱԿԻ	—	—	4	1	6	13	34	4	17	3	3	10	95
ՆՈՐ-ԲԱՅԱԶԵՏԻ	—	—	—	5	6	4	—	11	10	23	15	12	83
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	26	24	100	130	86	179	235	164	206	180	131	138	1599

Ծ Ն Վ Ա Ց Ն Ե Ր													
ԳԱՆՁԱՐԿՂՆԵՐԻ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ	Հունվ.	Փետր.	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Ոգոստ.	Սեպտ.	Հոկտ.	Նոյեմբ.	Դեկտ.	ԸՆԴԱՄԵՆԸ
ՅԵՐԵՎԱՆԻ	—	4	11	11	1	5	19	22	14	15	8	15	125
ԼԵՆԻՆԱԿԱՆԻ	—	—	1	5	1	2	7	14	22	13	4	8	77
ԵԶՄԻԱԾՆԻ	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	1	5
ԴԻԼԻԶԱՆԻ	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	4	8
ԼՈՌԻ-ՓՍՍԲԱԿԻ	—	—	—	2	—	1	4	2	—	1	2	1	13
ՆՈՐ-ԲԱՅԱԶԵՏԻ	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2	—	1	5
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	—	4	12	18	4	9	31	39	38	32	16	30	233

	Ա.		Բ.		Գ.		Ընդամենը
	ժամանակավոր առանձնատեսակի և առանձնությունից լրացվող տեսակ համար	հաշվառվածության և ներդրումները կորցրած աշ. քան. անդամները համար	հաշվառվածության և ներդրումները կորցրած աշ. քան. անդամները համար	հաշվառվածության և ներդրումները կորցրած աշ. քան. անդամները համար	հաշվառվածության և ներդրումները կորցրած աշ. քան. անդամները համար	հաշվառվածության և ներդրումները կորցրած աշ. քան. անդամները համար	
1. Կործարված վնասվածությունների և վնասվածությունների տարածման	6 ⁰ / ₀	31 ¹ / ₂	20 ⁰ / ₀	41 ⁰ / ₀	16 ⁰ / ₀		
2. » » »	6 ¹ / ₂	4 ¹ / ₂	2	2	18		
3. » » »	7	5	2	2	20		
4. » » »	8	5 ¹ / ₂	2	2	22		

Բ. Հաշվառվածության և քանակների անհամարձեցությունները 1¹/₂

Գ. Գործարկվածության համար՝ 2

Դ. Բժշկական ուղեւորության համար՝ 4⁰/₀

Ե. Արդյունաբերական ձեռնարկների և փոխադրությունների համար՝ 16⁰/₀ ապահովագրության տեսակների հետևյալ դասավորությամբ.

Ա. Ժամանակավոր անաշխատունակության համար՝ 6⁰/₀

Բ. Հաշվառվածության և քանակների անհամարձեցությունները 3⁰/₀

Գ. Գործարկվածության համար՝ 2

Դ. Բժշկական ուղեւորություն՝ 4¹/₂

Փաստաթուղթ.—Պրոֆիտությունները ապահովագրական մուծումների նկատմամբ հավասարեցվում են ժողովրդականության (ա) :

3. 2-րդ կետում հիշատակված հիմնարկների և ձեռնարկների ապահովագրական մուծումների առ 1-ին հունվարի 1923 թ. պարագրերը համարել չհաշվարկել.

Այն պարագրերը, վերոնշյալ դրույթից են առ 1-ին մայիսի 1923 թ. հիշյալ 2-րդ կետում հիշատակված հիմնարկները և ձեռնարկները պարտավոր են մուծել վճ. ուշ, քան 1923 թ. հունիս ամիսը, ստանց վերին տուգանքի և կուրսի տարբերություն.

Անդրկովկասյան խ. Հ. Մ. Ժողովրդական կոմիտեների խորհրդի նախագահ՝ Մ. Ռախիսկազիի

Ա. Ս. խ. Ֆ. Հ. Մ. Ժողովրդ. կոմիտ. խորհ. զործերի վարչի՝ Մ. Պալիս

Ժողովրդ. կոմիտ. խորհրդի Գործադիր Գ. Մարտիսյանով:

ՎՈՐՈՇՈՒՄ № 54

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴ-ԴԱՅԻՆ ՖԵԴԵՐԱՏԻՎ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԺՈՂՈՐԴԱԿԱՆ ԿԱՄԻՍԱՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ

17 մայիսի 1923 թ.

Սոցիալական ապահովագրության օրենքի խախտման գեղքում պատասխանատվության յենթարկելու մասին:

Ի վերացում Ա. Ֆ. Ս. խ. Հ. Միության խորհրդի 1923 թ. գեղեմբերի 30-ին «Սոցիալական ապահովագրությունից խուսափելու և ապահովագրական մուծումները չը մուծելու համար տուգանքի մասին» հրատարակված գեղեմբերի, Ժողովրդական կոմիտեների խորհրդի վերջին.

1. Այն գեղքում, յերը ձեռնարկությունները, հիմնարկները և անաշխատունակությունները, ինչպես

և ինչպես, ինչպես և սահմանված վարձու աշխատանքով ապավող մասնավոր անձինք, ժամանակին չեն մտցնի ապահովագրական մուծումները մուծվելիք գումարները սույն վարձման 4-5 հոգվածներում հիշատակված վերադիր գումարների հետ միասին համարվում են անվճար և բռնադանձվում են ստիպողաբար, անվիճելի յեղանակով, զոր, ծաղրելով այն միջոցները, վերոնշյալ մասնանշված են Անդրկով. կենտրոնի և Անդրկ. Ժող. կոմ. Խորհ. կողմից սուրբերի և դանձումների մասին. հրատարակված կանոնների 8, 11, 14, հոգվածների համաձայն:

2. Պարտքերի բռնագանձումը կատարվում է համապատասխան ապահովագրական մարմնի կարգադրությամբ, վորը և գանձում և ապահովագրական մուծումները:

Փաստաթուղթ.—Պարտապանների վարկային հիմնարկներում ունեցած ավանդների և 3-րդ անձերից ստանալիք գումարների բռնագանձումը կարելի չէ կատարել միայն համապատասխան դատարանի վորոշմամբ:

3. 1 և 2 հոգվածներով նախատեսված ստիպողական բռնագանձման կարգի զործարարը վորոշվում է այն հրահանգի համաձայն, վորը էստատվում է Անդրկով. Ֆեդերացիայի Աշխատանքի Ժողովրդական կոմիտեների կողմից, համաձայնության գալով ներքին զործերի և Արդարադատության Ժողովրդական կոմիտեների հետ:

4. Համապատասխան Հանրապետության ապահովագրական մարմինների կողմից սահմանված ժամկետին չը վճարված սոցիալական ապահովագրական մուծումների վրա պարտավորվում է ժամկետի և փաստացի վճարման օրվա պաշտոնական կուրսի տարբերությամբ չհրվանդել:

Սահմանված ժամկետում չը վճարված (հոգ. 4) մուծումները կուրսային տարբերության վրա վերվում է տուգանքի. առաջին ամսվա համար 10⁰/₀ այն գումարից, վորը պետք էր մուծել և նրա կուրսային տարբերությունից, յուրաքանչյուր հետագա ուշացրած ամիսների համար 15⁰/₀ նույն այդ գումարից, քան վորում վճ. լրիվ ամիսը համարվում է լրիվ ամիս:

6. Պետական և մասնավոր հիմնարկների, ձեռնարկների և անաշխատունակությունների պատասխանատու գեղավարները, ինչպես և վարձու աշխատանքով ապավող մասնավոր անձինք ապահովագրության վճարի-

Լիք գումարները 3 ամսից ուշ չմուծելու համար, ինչպես և սոցիալական ապահովագրության հիմնարկներում արձանագրվելուց խուսափելու համար և այլ մարմինների պահանջները տեղեկությունները չը հայտնելու, կամ նախամտածված սուտ տեղեկություններ տալու համար, անձնապես յենթարկվում են քրեական պատասխանատվության Անդրկովկասյան Հանրապետությունների քրեական որենսդրքի համապատասխան հոդվածներին համաձայն:

7. Քրեական հետապնդումը այն պարագրերի համար, վորը նախատեսված և 6-րդ հոդվածում, կատարվում և սոցիալական ապահովագրության պատշաճ մարմինների կամ նրանցից լիազորված մարդկանց ինչպես և աշխատանքի տեսուչների կողմից:

8. Պետական հիմնարկներում և ձևադրված սոցիալական ապահովագրության կանոնների խախտման վերաբերյալ զործերի համար, աշխատանքի որենսդրքի խախտելու դեպքում նախատեսված քրեական որենսդրքի կայքային բանադրանքում կատարվում և վարչության հանցավոր ներկայացուցիչներից և չի կարող բարդվել համապատասխան հիմնարկության կամ ձևադրված վրա:

Ա. Ս. Խ. Ֆ. Հ. Ժողովրդական կոմիտեների Խորհրդի նախագահ՝ Ռաիսկազովի

Ա. Ս. Խ. Ֆ. Հ. Ժողովրդական կոմիտեների Խորհրդի Գործերի վարիչ՝ Մ. Պոլիս

Ա. Ս. Խ. Ֆ. Հ. Ժողովրդական կոմիտեների Խորհրդի Քարտուղար՝ Գ. Սաբուխանով:

ՎՈՐՈՇՈՒՄ № 19

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՅԱՆ ՍՇԽԱՏԱՆԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄՍՍՐԻՍԻՍԻ 3ԵՎ 4. Ա. Ս. Կ. Խ. ԱՆԴՐՅՈՒՐՈՅԻ

14 մայիսի 1923 թ.

Աշխատանքային թիվը ժամանակավոր, կորցնելու ամիսը արվելիք նպատակի գերազույն չափի մասին:

Աշխատանքային թիվը ժամանակավոր, կորցնելու համար արվելիք նպատակի գերազույն չափը սահմանել պատասխանատու աշխատավորների զրույթի 17-րդ կարգի չափով, ներառյալ արտաժամյա աշխատանքի համար արվելիք հավելումները (нагрузка)

Աշխատավորի տեղակալ՝ Ֆ. Բախուսով
Հ. Ա. Ս. Կ. Խ. Անդրկովկասյան նախագահ՝
Գրեգորյուց

ՇԵՋԱԲԵՐԱԿԱՆ № 83

11 դեկտեմբերի 1923 թ.

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՅԱՆ ՍՇԽԱՏԱՆԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԳԼԽԱՎՈՐ ՎՍՐՉՈՒԹՅԱՆ

«Ապահովագրական մուծանքների հաշվարկման ժամանակ «աշխատավոր» հասկացությունը վորոշելու մասին:

Ի նկատի ունենալով այն հանգամանքը, վոր «Աշխատավոր» հասկացությունը պրակտիկայում տարբեր ձևով և մեկնաբանվում և ապահովագրական

մուծումների ժամանակ շատ թյուրիմացությամբ լինելիքի տալիս, ուստի, Անդրկովկասյան Աշխատավորների Սոցիալական Աշխատանքի Որենսդրքի 177 հոդվածի վորոշում և:

Սոցիալական ապահովագրության համար արվելիք մուծանքների չափը սահմանելիս (Աշխատանքի Որենսդրքի 177 հոդ.) աշխատավորին մեջ մասնում են. ա) նորմալ աշխատանքի համար տրվող վարձատրությունը՝ անկախ վճարումների ձևերից (ամսական, օրական, զործարքով և այլն), բ) վարձատրություն արտաժամյա աշխատանքների համար, գ) վարձատրություն՝ գերադասություն (перевыработка) համար, դ) վարձատրություն՝ հատուկ հանձնարարություններ կատարելու համար, և) զործից հեռացվելու ամիսը արվելիք նպատակ (Աշխ. Որենսդրքի 88 և 89 հոդ. հոդ. կարգով):

4. Տրվելիք միջերդի արժեքը, համաձայն աշխատանքի պայմանագրով սահմանված դնահատման (Աշխատ. Որենսդրքի 66. հոդ.), պարզեցումները և այլ դրամական վարձատրությունները վարձու անձանց, վորոնք արվում են պարբերաբար կամ միանվագ:

Ինչ վերաբերում է բանվորներին և ծառայողներին արձակուրդի փոխարեն արվելիք կոմպենսացիոն դուծանքներին, զործուղվումների ժամանակ արվելիք որապահիկներին, ինչպես և մի տեղից մյուս տեղ փոխադրվելու համար վճարվող դուծանքներին, այդպիսի գումարներից ապահովագրական մուծանքներ չեն գանձվում (Անդրաշխատավորների ա. թ. մարտի 3-ի № 42 վորոշումը):

Անդրկով. Աշխատավորների տեղակալ՝ Ֆազովի
Սոց. Ապահ. Գլխավ. վարչ. Պետ. Բյուրոյի
Ա. Աշխ. Ժողովմաստի ընդ. կազմ. բաժնի վարիչ՝
Ռյուկով՝ Մալախով:

ԿԵՆՍԱԹՈՇԱԿՆԵՐԻ 3ԵՎ ՆՊԱՍՏՆԵՐԻ ՉԱՓՆԸ:

Ա.	Յիրեստյին խնամելու (ծննդաբերություն)	համար՝ 70 ⁰ / ₀
	Յիրեստյին կերակրելու համար՝ 18 ⁰ / ₀	
	ապահովագրվածի և ընտանիքի անդամների թաղման համար, անկախ մեռնողի հասակից՝ 70 ⁰ / ₀	
Բ.	1-ին կարգի զործադուրկներին համար (վորակայները, անկախ ստաժից)՝ 50 ⁰ / ₀	
	2-րդ կարգի զործադուրկներին համար (վորակայները)՝ 35 ⁰ / ₀	
Գ.	1-ին կարգի հաշմանդամների համար՝ 70 ⁰ / ₀	
	2-րդ » » » » 50 ⁰ / ₀	
	3-րդ » » » » 35 ⁰ / ₀	
	հաշմանդամների մյուս խմբակներն ապահովվում են վորպես վորակայ և վոր վորակայ զործադուրկներ.	
	միակ կերակրողներին կորցրած ընտանիքների համար.	
	աշխատանքի անընդունակ մի անդամով 25 ⁰ / ₀	
	» » » » » 35 ⁰ / ₀	
	» » » » » 50 ⁰ / ₀	

Անդրաշխոթողորի տեղակալ՝ Ֆազվիի
Հ. Ա. Մ. Կ. Խ. Անդրաշխոթողորի նախագահ
Գ. Կուրուլով
Խո. Անդրաշխոթողորի սոց. ապ. Գլխ. վարչ.
պետի՝ Բլյումբախ

ՎՈՐՈՇՈՒՄ № 71

ԱՆԴՐԱՇԽՈՒԹՈՂՈՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏԻ

17 հոկտեմբերի 1923 թ.

Մայրերին ծննդաբերությունից մեկ ամիս ա-
ռաջ յերեխային խնամելու համար արվելիք նպաստի
մասին:

Ի դարձագրումն Աշխատանքի Որենսգրքի 8-րդ հոդ-
վածի և ի լրումն Անդրկով. Միության խորհրդի 1923 թ.
ոգոստոսի 23 թ. դեկրետի (բանվորներին և ծառայողնե-
րին, աշխատունակությունը ժամանակավ. կորցնելու
դեպքում սոցիալապես ապահովելու և ապա-
հովության լրացուցիչ տեսակների մասին), Անդրաշխ-
ոթողությունը, ի նկատի ունենալով այն հանգամանքը,
վոր յերեխային խնամելու համար արվելիք նպաստը
ապահովագրվածին հնարավորություն է ապրիս նա-
խորդը պատրաստելու յերեխայի խնամքի համար ան-
հրաժեշտ առարկաները, վորոշեց.

1. Յերեխային խնամելու համար արվելիք նը-
պաստը բաշխել նրա ծննդից մի ամիս առաջ:

2. Հիշյալ նպաստն ստանալու համար անհրա-
ժեշտ և ներկայացնել բժշկական-վերահսկիչ հանձնա-
ժողի վկայականը ծննդաբերության ժամանակի մա-
սին:

3. Սույն վորոշումը մասնում և ուժի մեջ նրա
հաստատման օրից:

Անդրաշխոթողում՝ Ս. Ֆակուրով

Անդրաշխոթողության ընդ-կազմ. բաժնի վարչի՝
Ուրով-Մալախով.

II ԳԼ. § 3-Ի ԲԱՅԱՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. Ամեն մի ծանր հիվանդության դեպքում, վորն
արվելում և հիվանդին անձամբ գնալ ամբուլատորիա, հի-
վանդի մոտ հրավիրվում և ապահովագ. բժիշկը, այս
մասին հայտնելով ամբուլատորյա աշխատանքի ժա-
մեքին.

2. Բժիշկը պարտավոր և այցելել հիվանդին
հրավերից մոտ ուշ, քան 3 ժամ հետո:

3. Բոլոր դժբախտ դեպքերի համար, վորոնք
պահ նշում են բժշկական շուտափույթ ոգնություն,
այն և՛ ծանր հարվածներ և վիրավորանք, արշուճահո-
սություն, կոտրվածք և այլն, սահմանվում և հիշյալ
հիմնարկներում հասուկ հերթապահություն:

4. Աշխատի դեպքերում ոգնություն և հասցրվում
հրավիրելուց անմիջապես հետո:

5. Ապահովագրվածներից նրանք, վորոնք բժիշկ
են հրավիրում առանց պատշաճ հիմունքների, յեն-
թարկվում են պատասխանատվության արհեստակցա-
կան յեղանակով:

Կոլլեգիայի անդամ՝ Հովսեփյան

ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐ

Հղի կանանց աշխատավորձը ստանալու կարգի,
յերեխայի ուժի և անդի համար արվելիք նպաստի
մասին:

1. Հղի աշխատավորուհիներն արձակուրդ ստա-
նալու համար տեղական ապահովագրական գանձարկի
միջոցով պետք և զրմեն բժշկական-վերահսկիչ
հանձնաժողովներին, վորտեղից և պետք և ստանան
համապատասխան վկայական աշխատանքից ազատվե-
լու համար:

2. Ապահովագրված հղի կանայք յերեխայի ուժի-
տի համար արվելիք միանվագ նպաստը կտրող են
ստանալ հետևյալ կարգով.

Ծննդաբերությունից մի ամիս առաջ անհրա-
ժեշտ և ստանալ համապատասխան վկայական տեղա-
կան ապահովագրական գանձարկից միջոցով բժշ-
կական վերահսկիչ հանձնաժողովներից:

Վկայական ստանալուց հետո, հղի կանայք պար-
տավոր են ներկայանալ կոնսուլտացիայի անհրա-
ժեշտ խորհուրդներ ստանալու համար և ապահո-
վագրական գրքույկի վրա մակագրելուց ու բժշկական
հանձնաժողովից ստացած վկայականը ներկայաց-
նելուց հետո միայն կարող են ստանալ միանվագ
նպաստը:

3. Բժշկական կոնսուլտացիայի խորհուրդներ կը
առ մայրերին նաև ծննդաբերությունից հետո
ինչու և յերեխային կերակրելու համար արվելիք
նպաստը 9 ամսվա ընթացքում կը արվի կոնսուլ-
տացիայի համապատասխան մակագրությունից հետո:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ. Սյո հրահանգները տարածվում
են այն զավատների վրա, վորտեղ Առողջիմը կը կազմա-
կերպի կոնսուլտացիային:

ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐ

I. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՎԱԾ ՀԻՎԱՆԴ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻՆ ՅԵՎ ԾԱՌԱՅՈՂՆԵՐԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՑ ԱԶԱՏԵԼՈՒ ԿԱՐԳԻ ՍԱՍԻՆ

1. Ամբուլատորիայում բժշկական ոգնություն
ստանալու համար, բանվորը կամ ծառայողը հիմնար-
կության վարչություն գիտությունը, որվա վորոշ ժա-

մեքին թողնում և իր աշխատանքը ամբուլատորիա
գնալու համար:

2. Այն դեպքերում, յերբ բանվորը կամ ծառա-
յողը բժշկական ոգնություն և ստանում տանը կամ
հիվանդանոցում, հիվանդության տառջին օրն իսկ
տեղեկմից կամ գործարկմից ստանում և Գանդեկա-
վիր», վորը և հանձնում և իրեն բժշկող բժիշկին: Բը-

Ժիշկը պատասխանում և տեղեկագրի հարցերին և մի ամիս լրանալուց կամ հիվանդի առողջանալուց հետո (յեթև հիվանդությունը մի ամսից պակաս և տեղում) ուղարկում և տեղեկագրերը հիմնարկության վարչության, փոքր իր հերթին տեղեկագրի համապատասխան հարցերին պատասխանելով ուղարկում և ապահովագրական գանձարկղին: Գանձարկղը վճարում և հիվանդի աշխատավարձը հիվանդության առաջին որից հաշվելով, այն անձին, փոքր մատնացույց կանի հիվանդը: Յեթև հիվանդին իր առողջական զրույթյամբ ի վիճակի չի մատնացույց անել այս կամ այն անձին, աշխատավարձը տրվում և նրա ընտանիքի այն անդամին, փոքր ներկայացնում և նրա ապահովագրական գրքույկը:

3. Խեղման, վերքեր և այլ վնասվածքներ ստանալու դեպքում յերբ բժշկական ոգնությունը հասցվում և ամբուլատորիական կարգով, բայց հիվանդը իր առողջական զրույթյամբ չի կարողանում աշխատել, ապա բժիշկը հիվանդից «տեղեկագիր» և պահանջում և պատասխանում համապատասխան հարցերին: Մնացածի վերաբերմամբ պահանջվում և յերկրորդ կետում հիշատակված կարգը:

4. Ապահովագրական գանձարկղի անդամ հղի կանայք և ծննդկանները ազատվում են աշխատանքից բժշկական քննիչ հանձնաժողովի թույլտվությամբ:

Ֆիզիքական աշխատանքով զբաղվող անձինք ազատվում են ութը շաբաթ ծննդաբերությունից առաջ և ութը շաբաթ հետո: Մտավոր աշխատանքով զբաղվող անձինք՝ վեց շաբաթ ծննդաբերությունից առաջ և վեց շաբաթ հետո:

Ծանոթ. Այն հղի կանայք, վերոնք սահմանված ժամանակից ուշ են արձակուրդ ստանում, ծննդաբերությունից հետո լրացուցիչ արձակուրդ չեն կարող ստանալ:

5. Տեղեկագրից ոգտվել կարող են միայն ապահովագրվածները, բայց միայն մի դեպքում ընտանիքի անդամները:

II. ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՈԳՆՈՒԹՅՈՒՆ ՍՏԱՆԱԼՈՒ ԿԱՐԳԸ

1. Յերբ ապահովագրվածը կամ նրա ընտանիքի փորձի անդամը հիվանդանում և, պետք և գիմի բուժարան (ամբուլատորիա), ուր նա ստանում և հերթից դուրս հատուկ բժշկական ոգնություն:

Ծանոթ. Ապահովագրվածների ընտանիքի անդամները բժշկական ոգնություն ստանում են ընդհանուր հիմունքներով:

2. Ամբուլատորիա այցելող հիվանդները դեղորայք են ստանում նույն տեղում կամ դեղատներից:

3. Այն դեպքում, յերբ հիվանդ ապահովագրվածը կամ նրա ընտանիքի անդամը ի վիճակի չեն բուժարան գնալ, բժշկին տուն են կանչում:

4. Բժշկին տուն կանչելիս անհրաժեշտ և ապահովագրական գրքույկն ուղարկել կենտրոնական բուժարան, ուր և որպես և գրվում բժշկի անունով:

5. Բուժարանից տրված որպես բժիշկը այցելություն և գնում հիվանդին մինչև յերեք անգամ:

6. Հիվանդին այցելող բժիշկը հատուկ գեղատոմսերով գեղ և գրում հիվանդի համար, իսկ դեղորայքը տրվում և դեղատներից:

7. Այն դեպքում, յերբ բժիշկը յերեք անգամ այցելելուց հետո հիվանդի զրույթյունը չի բարելավվում, ապա հիվանդը նույն բժշկի կողմից ուղարկվում և համապատասխան հիվանդանոց, ուր հիվանդը տեղավորվում և մի օր, քան 24 ժամվա ընթացքում հաշվելով բժշկի պահանջման որից: Հակառակ դեպքում բժշկությունը պետք և շարունակվի տանը մինչև նրան հիվանդանոց տեղավորելը:

8. Պատենտավոր միջոցներ, հիվանդներին խնամելու և առողջապահական այլ առարկաներ ապահովագրվածներին տրվում են Ա. Ժ. Կ. ինքնարժեքով:

9. Արհեստական ստամբներ ապահովագրվածներին համար պատրաստվում և զրվում և ինքնարժեքով: Այդ դեպքում վճարումը կարող և լինել մաս-մաս, յեթև հիմնարկությունը յերաշխավորի ապահովագրվածի համար:

10. Յուրաքանչյուր ապահովագրական գանձարկղին կից գործում և բժշկական-եքսպերտային հանձնաժողով, փոքր պարտականություններ և քննել հիվանդ ապահովագրվածներին աշխատանքից ազատելու, հատուկ բժշկության ուրիշ քաղաքներ և հանրապետություններ ուղարկելու և հանգստյան տներում ու սանատորիաներում տեղավորելու համար: Նույն հանձնաժողովը քննում և հաշմանդամներին, վերջիններիս անաշխատունակության աստիճանը փորձելու համար:

III. ՀՍՏՈՒԿ ԲԺՇԿՈՒԹՅԱՆ ՈՒՂԱՐԿԵԼՈՒ ԿԱՐԳԸ

1. Յեթև հիվանդ բանվորը, կամ ծառայողը կամ նրանց ընտանիքի անդամները կարիք ունեն հատուկ, մասնագիտական բժշկության ուրիշ քաղաքներում կամ հանրապետություններում, ապահովագրական գանձարկղն այդպիսիներին ուղարկում և բժշկվելու, բժշկական եքսպերտային հանձնաժողովի վկայությամբ:

2. Հատուկ բժշկության ուղարկվողը ապահովագրական գանձարկղից ստանում և փաստացի ճանապարհածախս և մի ամսվա ոռճիկ:

Ծանոթ. Յեթև հիվանդությունը տեղ ավելի քան մեկ ամիս, հիվանդը կարող և ստանալ հետագա ոռճիկը այն ապահովագրական գանձարկղից, փոքր չըջանում գտնվում և նա: Այդ մասին տեղեկացվում և այն ապահովագրողը, փոքր անգամ և հիվանդ ապահովագրվածը:

3. Ապահովագրվածները և նրանց ընտանիքի անդամները հատուկ բժշկական ոգնություն ձրաբար են ստանում բոլոր Ա. Խ. Հանրապետություններում:

IV. ՀԱՆԳՍՏՅԱՆ ՏՆԵՐ ՈՒՂԱՐԿԵԼՈՒ ԿԱՐԳԸ

1. Ապահովագրված բանվորները և ծառայողները հանգստյան տներում տեղ կարող են ստանալ հերթական արձակուրդի ժամանակ, համապատասխան արհմիությունների միջոցով:

2. Հանգստյան տներ ուղարկվողները քննություն են յենթարկվում բժշկական-եքսպերտային հանձնաժողովի կողմից:

3. Հանգստյան տուն ուղարկվողները ստանում են ապահովագրողից միայն ճանապարհածախս, իսկ ոռճիկը տրվում և ծառայության տեղից:

V. ՍԱՆԱՏՈՐԻԱՆԵՐ ՈՒՂԱՐԿԵԼՈՒ ԿԱՐԳԸ

1. Սանատորիական բժշկության կարիք ունեցող

ապահովագրվածները քննութեան են յենթարկվում նախ բժշկական-եքսպերտային հանձնաժողովներում և ապա ուղարկվում Առօրեականի կուրորտային հանձնաժողովը:

2. Կուրորտային հանձնաժողովից համապատասխան վկայական ներկայացնող ապահովագրվածներին Սոցիալական Ապահովագրութեան վարչութիւնը տեղ և հատկացնում սանատորիայում:

3. Սանատորիա ուղարկվողները տեղական ապահովագրից ստանում են փաստացի ճանապարհածախս և մի ամսվա ուճիկ: Յեթե հիվանդութիւնը տեղում և մի ամսից ավելի, հետագա ամիսների ուճիկը ապահովագրվածն ստանում և այն ապահով. գանձարկից, վորի շրջանում նա բժշկվում է:

Սոցիալական Ապահովագրութեան վարչութեան

Պետ. Մ. Յուզբաշևան

Առօրեականի տեղակալ, Բուժքաժնի վարիչ՝

Ջալալյան

V]. ՄԱՅՐՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՍՏ

1. Մայրութեան միանվագ նպատակ յերեխայի բաժին գնելու համար ապահովագրվածին տրվում է ձեռնարկութիւնից մեկ ամիս առաջ: Այդ առթիվ ապահովագրվածին վկայական և տալիս բժշկական-եքսպերտային հանձնաժողովը:

2. Ծննդաբերութիւնից հետո յերեխային կերակրելու համար ապահովագրվածին տրվում է ամսական նպատակ 9 ամիս շարունակ, հաշվելով ձեռնարկութեան որից: Նպատակ տալու որը նշանակում է ապահովագրից:

3. Ծննդաբերութիւնից հետո յերեխային կերակրելու նպատակ ստանալու համար համապատասխան վկայական և ներկայացվում «Զագս»-ից՝ ապահովագրական գրքույկի հետ միասին:

VII. ԹԱՆՍԱՆ ՆՊԱՍՏ

Թաղման նպատակ տրվում է թե ապահովագրվածի և թե նրա ընտանիքի անդամի մահվան դեպքում: Նպատակ ստանալու համար Ապ. Գանձարկին պետք է ներկայացնել ապահովագրական գրքույկը և «Զագս»-ից տրված վկայականը:

VIII. ԳՈՐԾԱՂԻՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՍՏ

1. Գործադրկութեան նպատակ ստանալ կարող է ամեն մի գործադրի, վորը ցուցակագրված է Աշխատանքի Բորտայում և վորը փաստաթղթեր և ներկայացնում Ապ. Գանձարկին իր վարձու ծառայութեան ստաժի ժամին:

2. Գործադրկութեան նպատակ ստանալու համար Գանձարկին պետք է ներկայացնել հայտարարութիւն, վորին պետք է կցված լինեն Աշխրորսայի գրքույկը և ծառայութեան ստաժը հաստատող փաստաթղթերը:

3. Գործադրկների զիմուքները քննութեան են առնվում հատուկ հանձնաժողովի կողմից, վորին մասնակցում են Ապահ. Գանձարկի, Արձիւթեան և Աշխրորսայի ներկայացուցիչները:

4. Հանձնաժողովի վորոշումները կարող է փոխել

կամ բեկանել Սոցիալական Ապահովագրութեան վարչութիւնը:

5. Ապահովագրված գործադրի վայելում ապահովագրված բանվորի կամ ծառայողի բոլոր իրաւ վունքները:

IX. ԿԵՆՍԱԹՈՇԱԿՆԵՐ

Ա. ՀԱՇՄԱՆԴԱՄՆԵՐԻՆ

1. Մշտական անաշխատունակութիւնը հաստատվում է բժշկական-եքսպերտային քննիչ հանձնաժողովի կողմից: Ապ. Գանձարկին տրված զիմուքներն ուղարկվում են այդ հանձնաժողովին:

2. Ապ. Գանձարկի զիմուք ներկայացնելիս պետք է կցվեն նաև ծառայութեան ստաժը հաստատող փաստաթղթերը:

3. Բժշկական հանձնաժողովի քննութիւնից հետո հաշմանդամութեան կատեգորիան հաստատում է Ապահովագրական Գանձարկը:

4. Ապահովագրված հաշմանդամը վայելում է ապահովագրված բանվորի կամ ծառայողի բոլոր իրաւ վունքները:

Բ. ՄԵԹԱՆ ՆԵՅՈՒԿՆԵՐԻ (ՄԻԱԿ ԿԵՐԱԿՐՈՂՆԵՐԻ) ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԻՆ

1. Ապահովագրված նեցուկի մահից հետո, նրա ընտանիքի բոլոր անաշխատունակ և անչափահաս անդամներին իրավունք ունեն կենսաթոշակ ստանալու:

2. Այդ նպատակով «Զագս»-ից վկայական և ներկայացվում ապահովագրված նեցուկի մահվան ժամին, ըստ վորում ներկայացվում են նաև մեռածի ապահովագրական գրքույկը և անցյալ ծառայութիւնը հաստատող փաստաթղթերը:

3. Կենսաթոշակ և տրվում նաև անհայտ կորած նեցուկների ընտանիքներին, յեթե վերջիններս համապատասխան փաստաթղթեր են ներկայացնում Ապահովագրական Գանձարկին:

ԻՆՁ ՊԵՏՔ Ե ՀԻՇԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՎԱԾԸ

1. Վոր Ապահովագրական Գանձարկը բանվորական կազմակերպութիւն է:

2. Վոր գանձարկի միջոցները պայանում են ձեռնարկատերերի տոկոսային մասնատումներից, ուստի և յուրաքանչյուր ապահովագրված պետք է հետևի, վոր ձեռնարկատերը կամ հիմնարկութեան վարչութիւնը ժամանակին վճարեն գանձարկին հասանելի ապահովագրական գումարները:

3. Վոր գանձարկի յուրաքանչյուր անդամ պետք է հետևի, վոր ապահովագրվածներից վոչ վոք է չարն գործ չը դնի գանձարկի ոգնութիւնը: Յուրաքանչյուր մի ուրիշին, վոր անտեղի և սխալ կը վճարվի, վերջին հաշվով կը խորտակի ամբողջ գործը:

4. Գանձարկի ոգնութիւնն է չարը գործը նորը արժանի չէ բանվորական ընտանիքի անդամներու: Պայքարեցեք զանցառուների և հիվանդ ձեւացողների դեմ:

5. Անհրաժեշտ է կատարել բժշկի բոլոր խոր-

հուրդները, հակառակ դեպքում ապահովագրվածը ոչ-նութիւն ստանալու իրաւունքից կը զրկվի:

6. Ապահովագրվածը պարտավոր է կատարել բժիշկների բոլոր խորհուրդներն ու կարգադրութիւնները և միաժամանակ աջակցել, վոր վարակիչ հիւանդութիւնների դեմ ձեռք առնվող միջոցները գործադրվին: Ապահովագրվածը պարտավոր է նաև ճշտութեամբ կատարել բոլոր առողջապահական և սանիտարական կանոնները: *)

7. Ապահովագրվածը պարտավոր է կատարել սոցիալական ապահովագրութեան բոլոր վորոշումները, վորովհետև սոցիալական ապահովագրութեանը գրտնվում է իրենց, բանվորների ձեռքին:

*) **Ծանոթ.** Ի գորգացումն ներկա հրահանգների ապահովագրվածներին տանը բժշկական ոգնութեան հասցնելու կարգի մասին Սոցիալական Ապահովագրութեան վարչութեան համաձայնութեամբ Առժողկոմատի կողմից կը հրաւարակվեն մանրամասն հրահանգներ:

Սոցիալական Ապահովագրութեան վարչութեան կողմից հրատարակված են լրացուցիչ հրահանգներ հղի կանանց նպաստ և աշխատավարձ, ինչպես նաև մայրութեան նպաստ առաւ կարգի մասին:

8. Բոլոր նպաստներն ու կենսամթոշակները պահ-ծարկղից տրվում են մի ամսվա ընթացքում: Մի ամսվա ընթացքում վոչ հարգելի պատճառով չը առացողները զրկվում են նպաստից ընդմիջում:

9. Ապահովագրական գրքույկը պէտք է խնամքով պահել, վորովհետև այդ գրքույկը մի անգամ է միայն տրվում ամբողջ ծառայութեան ընթացքում:

10. Ներկա հրահանգներում հիշատակված փաստաթղթերից բացի, պանձարկղի պահանջման դեպքում, պետք է ներկայացնել նաև լրացուցիչ փաստաթղթեր, ըստ գանձարկղի հայեցողութեան:

11. Պաշտոնից արձակվելիս կամ կաժմոյին հետանալիս ապահովագրվածը պարտավոր է իր ապահովագրական գրքույկը թողնել հիմնարկութեանը:

12. Հեռացածների կամ արձակվածների ապահովագրական գրքույկները հիմնարկութեան վարչութեան կողմից ուղարկվում են ապահովագրական գանձարկղին: Հակառակ դեպքում արձակվածը կամ հեռացածը կը համարվի վորպիս ծառայութեանը շարունակաբար:



ՀՀ Ազգային գրադարան



NL0221864

44.095

